

Още през първата година от съществуването си Русенското поборническо-опълченско дружество е принудено да преодолява трудности, породени от избухналата Сръбско-българска война. Успешното осъществяване на акта по съединението на Княжество България с Източна Румелия на 6 септ. 1885 г. изправя младата държава и нейното население пред реалната опасност от военен сблъсък със съседните ѝ държави. На 11 септ. 1885 г., в отговор на "Възвание от Българското централно опълченско дружество в София" към опълченците в страната за включването им в доброволчески отряди в защита на Съединението, русенският клон организира своите членове.¹⁴ Съставен е специален комитет, който се ангажира с набирането на доброволци и снабдяването им с подходящо облекло и въоръжение, с приемането на волни пожертвования от родолюбиви българи, със закупуването на лекарства и др. От Русе и Русенско 150 ветерани се включват в четите за защита на отечеството.¹⁵ П. Хитов не е сред русенските доброволци. Неговата патриотична ревност го отвежда в родния Сливен. Четата, която той организира от сливенци, е поставена под командата на Главното командване на българската армия.

При създаването на русенското дружество местните поборници и опълченци приемат идеята на софийското дружество за неучастие в политическите движения и се разграничават от партийните залитания. Това не изключва вземане на отношение по проблеми, които животът поставя, особено ако са в противоречие с демократичните принципи, които ветераните защитават. Търпението достига своя връх в края на управлението на Стефан Стамболов. На свикания опозиционен митинг в Русе на 21 април 1894 г. активно участва и Панайот Хитов. Това не остава незабелязано от полицейските власти. За участието му в митинга е изготвено специално полицейско дознание.¹⁶

Друг повод за отстояване на гражданска позиция дава приетият през 1895 г. нов Закон за поборниците и опълченците и във връзка с него зачестилите оплаквания на членовете на дружеството от неравнопоставеността, която той дава в отношенията си към тях.¹⁷ На 27 окт. 1896 г. на извънредно заседание настоятелството на русенския клон на Поборническо-опълченското дружество, чийто член продължава да бъде и Панайот Хитов, разглежда приетия на втората сесия на Деветото Обикновено народно събрание Закон за подобрене положението на поборниците и опълченците. Несъгласията си то формулира в протестно писмо, изпратено до министъра на вътрешните дела. В него ветераните от революционното движение и Освободителната война предлагат да се нанесат корекции по Закона, за да стане той по-хуманен и да обслужва всички участници в националноосвободителните борби. Атакувани са текстове по членове 3, 5, 6, 34 и 37 от Закона, като аргументирано са посочени причините за несъгласията. Смисълът на протеста на русенци е предаден в заключителната част на изложението: "... ако с[ъс] Закона за подобрене положението на поборниците и опълченците се възнаграждават последните за принесените към Отечеството заслуги, то логически следва, че тези възнаграждения не трябва да се поставят в зависимост от материалното състояние на поборни-